

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/2/2018
Identifikačné číslo spisu: 8016200830
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8016200830.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: K. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, XX-XXX R. I., N. republika, zast. V4 Legal, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Tvrdého 4, Žilina, IČO: 36 858 820, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti: E. D. T. - E., bytom I. XX, N. republika, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 45970-2/2013-BA zo dňa 29. novembra 2013, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. júla 2017, č.k. 1Sa/21/2016-105, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 1Sa/21/2016-105 zo dňa 20. júla 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej v texte len „krajský súd“) právoplatným uznesením č.k. 1Sa/21/2016-105 zo dňa 20. júla 2017 postupom podľa ustanovenia § 179 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) uložil žalovanej doručiť žalobcovi jej rozhodnutie zo dňa 29. novembra 2013, č. 45970-2/2013-BA, do vlastných rúk, v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia.

2. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že tvrdenia žalobcu o nedoručení predmetného rozhodnutia do vlastných rúk sa zakladajú na pravde, keďže rozhodnutie podľa poštovej doručenky prevzala dňa 17. decembra 2013 namiesto žalobcu iná osoba, t.j. zrejme manželka, pričom zo zákonnej úpravy vyplýva, že rozhodnutie malo byť doručené žalobcovi do vlastných rúk. Rozhodnutie, ktoré je určené do vlastných rúk a ktoré je prevzaté inou osobou ako adresátom, je tak právne neúčinné. Je zrejme a nepochybné, že žalobca bol účastníkom správneho konania o tom, že mu nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti odo dňa 1. júla 2012 podľa slovenskej legislatívy a toto rozhodnutie mu malo byť doručené do vlastných rúk, čo sa nestalo. Rozhodnutie bolo vydané dňa 29. novembra 2013, a teda bola splnená zákonná podmienka

neuplynutia lehoty troch rokov od vydania rozhodnutia v zmysle § 179 ods. 1 SSP.

II.

3. Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP, v ktorej uviedla, že napadnuté rozhodnutie nie je rozhodnutím, ktoré sa má doručovať do vlastných rúk. Ide o rozhodnutie v tzv. nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z. z.“ alebo zákon o sociálnom poistení), a preto nepatrí medzi rozhodnutia uvedené v § 212 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, ktoré sa majú doručovať do vlastných rúk. Podobný názor v otázke doručovania zaujal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 9Sžso/56/2011 zo dňa 28. septembra 2011.

Druhostupňové rozhodnutie žalovanej bolo doporučenou zásielkou doručované na adresu žalobcu, ktorá bola zaevidovaná v systéme Sociálnej poisťovne (J. XX, XX-XXX R. I., N. republika), ako aj na adresu miesta podnikania zamestnávateľa E. D. T. - E..

Žaloba zo dňa 25. novembra 2016 podaná žalobcom, prostredníctvom jeho právneho zástupcu, bola na krajský súd doručená dňa 2. decembra 2016. Vzhľadom na vyššie uvedené mal krajský súd posudzovať včasnosť podania žaloby, t.j. či žaloba bola podaná v lehote do dvoch mesiacov od oznámenia napadnutého rozhodnutia. Žalobca v danom prípade túto zákonnú lehotu nedodrжал.

Vzhľadom na dôvody podanej kasačnej sťažnosti žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Prešove, č.k. 1Sa/21/2016-105 zo dňa 20. júla 2017 zmenil tak, že žalobu odmieta, alternatívne, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove, č.k. 1Sa/21/2016-105 zo dňa 20. júla 2017 zrušil.

III.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej bola podaná dôvodne, a preto uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 1Sa/21/2016-105 z 20. júla 2017 je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie

5. Podľa § 212 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

6. Podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z., rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia:

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

7. Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 128 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., poistné na nemocenské poistenie platí:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

9. Podľa § 128 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., poistné na starobné poistenie platí:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát,
- f) Sociálna poisťovňa.

10. Podľa § 128 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z., poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát.

11. Podľa § 141 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 144 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 Eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

13. Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z., predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

14. Podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 1. zák. č. 461/2003 Z. z., do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

15. Podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 8. zák. č. 461/2003 Z. z., do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie.

16. Podľa § 179 ods. 1 SSP, ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

17. Podľa § 179 ods. 7 SSP, ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

18. Podľa § 7 písm. a/ SSP, správne súdy nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať

všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená.

19. Podľa § 181 ods. 1 SSP, fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

20. Podľa § 181 ods. 4 SSP, zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

21. Podľa § 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP, kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

22. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

23. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

24. Žalobca podal správnu žalobu, ktorou navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť. Žalobca tvrdil, že je opomenutým účastníkom, keďže mu nebolo riadne doručené napadnuté rozhodnutie, pričom poukázal na to, že predmetné rozhodnutie prevzala osoba odlišná od neho, v dôsledku čoho došlo k porušeniu § 212 ods. 3 písm. c/ zák. č. 461/2003 Z.z. Krajský súd žalobcu za opomenutého účastníka považoval, a preto uložil žalovanej povinnosť doručiť žalobcovi predmetné rozhodnutie do vlastných rúk.

25. S takýmto právnym záverom sa kasačný súd nestotožnil.

26. Zákon č. 461/2003 Z. z. pozná doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. Žalobca bol právneho názoru, že predmetné rozhodnutie, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie pobočky, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa E. od 1. júla 2012 podľa slovenskej legislatívy je rozhodnutím o poistnom podľa § 212 ods. 3 písm. c/ zák. č. 461/2003 Z.z.

27. Kasačný súd však dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie, ktorým žalovaná rozhodla o odvolaní proti rozhodnutiu pobočky žalovanej, je rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, pre ktoré zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje, a teda ani rozhodnutie o odvolaní proti takémuto rozhodnutiu nebolo nutné doručovať do vlastných rúk.

28. Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zák. č. 461/2003 Z.z. v sporných prípadoch, ako bol aj ten žalobcov. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného. V takomto prípade však musí byť celkom zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt povinný platiť a odvádzať.

29. Odlíšnosť oboch právnych inštitútov je zrejماً tiež zo systematického členenia zák. č. 461/2003

Z.z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne ustanovenie § 178 ods. 1 určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

30. Ide teda o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Žalobcovi bolo napadnuté rozhodnutie doručované na známu adresu v cudzine. Je preto potrebné konštatovať, že napadnuté rozhodnutie bolo žalobcovi riadne doručené dňa 17. decembra 2013. Pokiaľ aj bolo rozhodnutie doručené osobe bývajúcej na totožnej adrese so žalobcom, toto bolo doručené zákonne, keďže zák. č. 461/2003 Z.z. nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk.

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 08.11.2011, sp. zn. 1Sžr/38/2011). Zameškanie lehoty na podanie odvolania proti rozhodnutiu správneho orgánu nemožno sanovať žalobou opomenutého účastníka.

32. Podľa § 179 ods. 7 SSP, ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

33. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP o zrušení napadnutého rozhodnutia krajského súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude krajský súd pokračovať v konaní aplikujúc § 179 ods. 7 SSP a vo veci znova rozhodne. Krajský súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

34. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.